

Asia: Lausuntopyyntö Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksesta (ÖFPL/188/03.00.00/2022)

Pohjanmaan liitto
kirjaamo@obotnia.fi

Lausunto

1 Johdanto

Pohjanmaan liitto pyytää lausuntoanne Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 ehdotuksesta. Maakuntakaava 2050 laaditaan koko maakunnan kattavana kokonaismaakuntakaavana, jossa käsitellään kaikki yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön merkittävästi vaikuttavat osa-alueet. Päivitettävänä teemoina ovat ensisijaisesti energianhuolto, kiviaineshuolto, liikennejärjestelmä ja kulttuuriympäristö.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

On hyvä, mikäli Pohjanmaan liitto odottaa Ympäristöministeriössä parhaillaan laadittavaa kansallista ohjeistusta aurinkoenergiaan liittyen ja tulee huomioimaan sen tulokset kaavan tulevilla vaiheilla.

Kaavaluonnoksen vastineessa on todettu, että riittävästi tietoa siitä, miten tuulivoimalat vaikuttavat metsäpeuran elinoloihin ei kaavaluonnoksen laadintavaiheessa ollut saatavilla. Luke huomauttaa, että tietoa on ja vaikutusten arviointia tulee tehdä parhaan olemassa olevan tiedon pohjalta.

Vastineissa todettiin myös, että jos tietoa tuulivoimaloiden vaikutuksista metsäkanalintuihin on saatavilla kaavaehdotusta laadittaessa, voidaan se huomioida vaikutusten arvioinnissa. Tutkittua tietoa metsäkanalinnuista tuulivoiman osalta on olemassa. Tämänhetkisen kirjallisuuden valossa törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes ym. 2020A, Taubmann ym., 2021, Tolvanen ym. 2023). Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes ym. 2020B).

Pohjanmaalla metsäpeuraa esiintyy rajallisesti, mutta myös metsäpeuran osalta vertailukelpoista tutkimustietoa on olemassa porojen ja metsäpeuraa vastaavan metsäkaribun osalta.

Toiminnallisen luontokadon myötä elinympäristöön tulee monenlaisia lineaarirakenteita (mm. teitä ja sähkölinjoja), jotka muuttavat petosaalisidynamiikkaa. Pohjois-Amerikan metsäkaribualueilla sen on todettu olevan haitallista metsäkaribulle.

Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022). Luken suositus on, että metsäpeura-alueilla suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen (5 km säteellä) on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta (ks. Skarin ym. 2018 ja Tolvanen ym. 2023).

Tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksissä lukee, että alueen tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon mm. vaikutukset luonnonarvoihin. Luke huomauttaa, että yhteisvaikutusten osalta maakuntakaavassa tulisi tarkastella suuria kokonaisuuksia valtakunnallisella ja maakuntatasolla ja siten energiatuotantoon osoitettujen suunnittelualueiden volyymia ja sen mahdollisia vaikutuksia mm. sellaiselle ihmistoimintaa karttavalle lajistolle, joille yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä (esim. metsäkanalinnut, suurpedot ja metsäpeura).

Viitteet:

Coppes ym. 2020. The impact of wind energy facilities on grouse: A systematic review -Journal of Ornithology.

Coppes ym. 2020. Consistent effects of wind turbines on habitat selection of capercaillie across Europe -Biological Conservation

Skarin ym. 2018. Out of sight of wind turbines—Reindeer response to wind farms in operation. - Ecology and Evolution

Taubmann ym. 2021. Wind energy facilities affect resource selection of capercaillie Tetrao urogallus. -Wildlife Biology

Tolvanen ym. 2023. How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. -Biological Conservation

Whittington ym. 2011. Caribou encounters with wolves increase near roads and trails: a time-to-event approach. - Journal of applied ecology

Wittmer ym. 2007. Changes in landscape composition influence the decline of a threatened woodland caribou population. -Journal of animal ecology

Anon. Raportti: Paasivaara 2022. Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (Rangifer tarandus fennicus).

3 Lausunnon tiivistelmä

Kaavaluonnoksen vastineessa tuodaan esille tiedonpuute tuulivoiman vaikutuksista esim. metsäpeuran ja metsäkanalintujen osalta. Luke huomauttaa, että tietoa on ja vaikutusten arviointia tulee tehdä parhaan olemassa olevan tiedon pohjalta.

22.4.2024

1081/00 04 05/2024

Tämänhetkisen kirjallisuuden valossa törmäysriskin lisäksi metsäkanalinnut saattavat välttää tuulivoimalaa ympäröivää aluetta tai käyttää sitä vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä. Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana. Pohjanmaalla metsäpeuraa esiintyy rajallisesti, mutta myös metsäpeuran osalta vertailukelpoista tutkimustietoa on olemassa porojen ja metsäpeuraa vastaavan metsäkaribun osalta. Tuulivoimaloiden alueen suunnittelumääräyksissä lukee, että alueen tarkemmassa suunnittelussa on otettava huomioon mm. vaikutukset luonnonarvoihin. Luke huomauttaa, että yhteisvaikutusten osalta maakuntakaavassa tulisi tarkastella suuria kokonaisuuksia valtakunnallisella ja maakuntatasolla ja siten energiatuotantoon osoitettujen suunnittelualueiden volyymia ja sen mahdollisia vaikutuksia lajistolle, joille yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 22.04.2024 klo 14:38:10.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: